

Франція другої половини XVII ст. Людовік XIV *

Конспект уроку, 8 клас

Використовуючи різноманітні засоби – як традиційні, так і новітні, – учням подається картина давньої епохи, з якої можна винести загальні висновки і щодо інших часів, навіть сучасних нам.

Ключові слова: протекціонізм, Фронда, кольбертизм, реформи, криза.

Koshyrets T. A. France in the Second Half of the 17th Century. Ludowick XIV.

Using various means – both traditional and the latest, – pupils are shown a picture of an ancient era, which helps to make conclusions about other eras, even modern one.

Key words: protectionism, the Fronde, colbertism, reforms, crisis.

Мета: ознайомити учнів із наступним етапом становлення абсолютизму у Франції, з'ясувати причини його кризи на початку XVIII ст.; розвивати культурологічну компетентність, удосконалювати вміння учнів встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, працювати з історичними таблицями, картою; формувати вміння давати характеристику історичній особі; виховувати повагу до історії європейських країн.

Обладнання:

1. Карта «Європа на початку XVIII ст.» (атлас).
2. Комп'ютерна презентація «Франція наприкінці XVII ст.».
3. Дідактичні картки із текстами історичних документів та завданнями.
4. Роздатковий матеріал для групової роботи.
5. Мультимедійна техніка.

Основні терміни та поняття: Фронда, кольбертизм, абсолютизм, монархія.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Форма проведення: урок-дослідження.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Вчитель. Є три помилки, яких людина припускається у спілкуванні.

Перша – балакучість: це бажання говорити, перш ніж це потрібно;

друга – сором'язливість: не говорити, коли це потрібно;

третья – егоїзм: говорити, не зважаючи на слухача, його сприйняття і реакцію.

Є три речі, які ніколи не повернеш: час, слово і можливість.

Сьогодні на уроці постарайтесь не гаяти час, висловлюватись обдуманно і нехай це сприяє відкриттю перед нами нових можливостей. Адже для людини розумної, мудрої, знаючої світ відкритий.

II. Активізація опорних знань

Ми продовжуємо вивчення теми «Криза старого порядку. Початок модернізації».

На попередніх уроках вже встигли ознайомитися з особливостями політичної та економічної ситуації, яка склалася в другій половині XVII ст. в Англії.

Сьогодні ми поговоримо про ще одну країну Західної Європи цього часу – Францію. Її багата історія, насичена політичними подіями, гостро приправлена манірністю та надмірною вишуканістю королівського двору, обожненням короля, придворними інтригами, дала благодатну основу діячам літератури та мистецтва для творчості.

Опанувати новий та пригадувати вже вивчений матеріал нам сьогодні допомогатимуть гімназисти-старшокласники, які готуються до ЗНО зі всесвітньої історії та потребують вашої консультації.

* Презентація і додатки – на CD цього номера.

Оскільки ми працюємо у дослідницькій лабораторії, то результати своїх досліджень будемо фіксувати у щоденниках (їх ви маєте на партах) та робочих зошитах.

Пригадаймо дещо з історії Франції. І відразу нашим випускникам потрібна ваша консультація.

Відеозапитання 1. Продовжте речення: Монархія – це ...

Відеозапитання 2. Чим відрізняються абсолютна і станово-представницька монархії?

Відеозапитання 3. Яку назву мав станово-представницький орган влади у Франції?

Запитання від учителя.

– Ким було сказано ці слова? Які процеси у французькому суспільстві вони ілюструють?

1. «Така наша воля!».

2. «Дворяни – головний нерв держави».

3. «Народ – це мул, який, звикнувши до тягара, псується від тривалого відпочинку більше, ніж від роботи».

4. «Париж вартий меси».

III. Вивчення нового матеріалу

Учні записують тему і план з дошки у зошити, підписують і датують щоденник дослідника.

План уроку

1. Людовік XIV: людина-епоха.

2. «Держава – це я!». Абсолютизм Людовіка XIV.

3. Жан-Батист Кольбер. Кольбертизм.

4. Двір Короля-Сонця.

Сьогодні на уроці ми:

– досліджуємо історію Франції другої половини XVII ст., ознайомимось із життєвим шляхом французького монарха;

– визначимо основні напрямки політики Людовіка XIV;

– проаналізуємо кольбертизм як основну економічну політику Франції цього часу;

– простежимо тенденції моди та етикету при французькому дворі.

1. Людовік XIV: людина-епоха

Безперечно, Франція XVII ст. являла собою країну класичного абсолютизму. Саме на прикладі Франції ми можемо чітко прослідкувати зародження, становлення та прояви кризи і занепаду абсолютизму.

*Робота з атласом
та картою*

Працюючи в парах, виконайте завдання № 1 на контурній карті: позначте кордони Франції, надпишіть назву країни та її столицю – Париж.

З'ясуємо, з якої родини походив майбутній король Франції.

*Робота зі щоденником
учня-дослідника*

На основі доповіді однокласниці заповніть §1 «Походження та прихід до влади» в рубриці «Постать в історії» у щоденнику учня-дослідника.

Виступ учениці з випереджальним завданням – біографією Людовіка XIV.

Перевірка записів, зроблених учнями.

Цікаво, а з якими ж обставинами в країні було пов'язане сходження на престол молодого короля?

*Робота
з підручником*

Опрацюйте §19 (п. 1 на с. 163).
Заповніть рубрику «Терміни» у щоденнику.

Учні зачитують визначення понять.

Відеозапитання 4. Що вам відомо про Джуліо Мазаріні?

Відеозапитання 5. Назвіть дві основні опори абсолютизму Людовіка XIV.

2. «Держава – це я!». Абсолютизм Людовіка XIV

У 1661 році Мазаріні помер. Людовіку XIV в той час було 22 роки. Він самостійно почав правити Францією, оголосивши, що віднині «сам собі буде міністром».

Правив країною упродовж 54 років. Вважав себе законодавцем і виконавцем своїх рішень, володарем слави і величі своєї країни. Щодня Людовік XIV відводив «роботі короля» не більше 2 годин. Взяв собі за емблему сонце, аби підкреслити, що він наймогутніший.

За часів Людовіка XIV абсолютна монархія досягла найвищого розквіту. Цей король установив свою необмежену владу. Про державу він висловлювався так: «Держава – це я!». Придворні називали його «Король-Сонце», а період його правління – «століттям Людовіка XIV». Король вважав, що всі піддані повинні підкорятися королю, як Богу (бо величність короля символізує величність Бога), що тільки необмежена влада короля забезпечить могутність держави.

Голосування. Чи вважаєте ви егоїзм позитивною рисою характеру людини?

Робота в групах

- Проведіть дослідження внутрішньої та зовнішньої політики Людовіка XIV за витягами із наукових праць.
- Заповніть відповідну графу в §2 «Політика короля» в рубриці «Постать в історії» у щоденнику учня-дослідника.

Заслуховування учнівських записів.

Розповідь учителя

Окрім встановлення необмеженої влади, Людовік XIV видавав закони, підписував державні акти.

Його величали «великим» і «богоподібним», проте він був першим із французьких королів, якого почали висміювати в нелегальній пресі.

Король управляв країною через численних чиновників, яких призначав сам, створивши величезний бюрократичний апарат. Більшість чиновницьких посад продавалися, процвітали хабарі й побори.

Правитель виражав інтереси дворянства за рахунок третього стану, який був платником податків і забезпечував матеріально привілейоване дворянство й духовенство.

Великих аристократів змусив служити йому, кажучи: «Прав у підлеглих нема – є тільки обов'язки».

Запровадив ранги і титули, кожному з яких відповідала певна пенсія.

Зовсім не скликав Генеральних штатів. Податки встановлював сам. Сам вершив суд. Безконтрольно витрачав державні кошти (ці витрати часто переважали доходи королівської скарбниці). Вів численні війни (проти Нідерландів, Іспанії, Австрії, німецьких королівств).

– В інтересах яких соціальних станів провадив свою політику Людовік XIV? (Метод «Прес»).

1. Я вважаю, що ...
2. ... тому, що ...
3. ... наприклад, ...
4. Отже (таким чином), ...

Голосування. Чи вважаєте ви, що егоїзм короля як особиста риса, що переросла у стиль правління, позитивно вплинула на становище Франції?

3. Жан-Батист Кольбер. Кольбертизм

Розповідь учителя

Усю внутрішню і зовнішню політику Людовік XIV проводив за безпосередньої участі Кольбера. З 1665 р. Кольбер дістав звання генерального контролера фінансів. Своім скромним чорним одягом, нахиленою перед королем головою або скромною фігурою, що чекає перед дверима з папкою в руках, щоб йому дозволили зайти до короля, він ніби підкреслював свою роль простого королівського слуги серед розкішної гордовитої придворної знаті. Він розумів, що сила королівської влади залежить насамперед від стану державних фінансів.

Син простого буржуа, він крок за кроком піднімався по службовій драбині, був відданий інтересам феодално-абсолютистського ладу. З фанатизмом працював сам і змушував працювати своїх підлеглих не лише вдень, а й уночі. Ніколи не веселився, про нього говорили, що він ніколи не усміхається.

Робота зі складанням конспекту за розповіддю

- Прослухайте доповідь однокласниці.
- Випишіть у зошит заходи, які в країні впровадив Кольбер.

Перевірка учнівських записів.

За Кольбера прокладали шосейні дороги, поглиблювали русла річок, будували канали і порти. У Франції розпочалось добування кам'яного вугілля, розвивалась металургія, налагоджувалось виробництво фарфору, дзеркал.

Його іменем названо економічну політику Франції за Людовіка XIV.

4. Двір Короля-Сонця

Цікаво, а якими були мода і королівський двір часів Людовіка XIV?

Прослуховування повідомлення

- Прослухайте доповідь однокласниці.
- Визначте основні модні тенденції Франції другої половини XVII ст.

Виступ учениці, демонстрація наочності.

Робота з підручником

- Прочитайте §19 (п. 2 на с. 165–166).
- Які факти із життя королівського двору вас вразили найбільше?

IV. Закріплення вивченого матеріалу

Історичний диктант

1. Рух старої аристократії задля повернення своїх прав у Франції – це... (*Фронда*).
2. Економічна політика держави, спрямована на захист національної економіки, сприяння розвитку власної промисловості й торгівлі – це ... (*протекціонізм*).
3. Назвіть країни, проти яких воював Людовік XIV (*Іспанія, Нідерланди, німецькі держави*).
4. Міністром фінансів було призначено ... (*Кольбера*).
5. Людовік XIV здійснив у країні такі реформи: ... (*фінансова, військова, соціальна, законодавча*).
6. Опорою абсолютизму короля були ... і ... (*міцні фінанси і надійна армія*).
7. Назвіть палацово-архітектурний комплекс, збудований неподалік Парижа за правління Людовіка XIV. (*Версаль*).
8. Промисловий переворот – це ...
9. Першу фабрику в Англії заснував ... (*Річард Аркرایт*).
10. Форма правління, коли вся влада знаходиться в руках однієї особи, – це ... (*монархія*).
11. Придворні називали Людовіка XIV ... (*Королем-Сонцем*).

Голосування. Учні пишуть на стикерах одного кольору позитивні риси правління Людовіка XIV (прикріплюють угорі плаката), а на інших – негативні (кріплять внизу).

V. Підсумок уроку

Якби у мене була можливість сказати найважливіше всім мешканцям нашої планети, я б сказала: «Цінуйте те, що маєте». Ніколи не знаєш, коли твій подих стане останнім; ти можеш залишити про себе спогад у когось докором, а не добрим словом. Ніколи не знаєш, чим закінчиться чергова історія у твоєму житті, та поки вона триває, цінуй кожну її мить і тих, з ким ця мить пов'язана.

V. Домашнє завдання

Загальне:

§ 19 (вивчити), §§ 17–18 (повторити).

Одне на вибір:

1. Завд. 9 (с. 167 підручника, *письмово*).
2. Завд. 11 (с. 167 підручника, *письмово*).
3. Заповніть таблицю.

Порівняльна характеристика правління кардинала Рішельє та Людовіка XIV

<i>Напрямок</i>	<i>Рішельє</i>	<i>Людовік XIV</i>
Адміністративна реформа		
Фінансова політика		
Ставлення до Генеральних штатів і знаті		
Ставлення до гугенотів		
Зовнішня політика (ведення воєн)		
Значення правління для Франції		

Література

1. Воронянський О. В. Всесвітня історія : довідник / О. В. Воронянський, Н. Л. Міщенко. – Х. : Ранок, 2009. – 480 с. : іл. – С. 169–173.
2. Гісем О. В. Всесвітня історія. Новий час (XV–XVIII ст.). 8 клас : підручн. для загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. – Х. : АН ГРО плюс, 2008. – 256 с. : іл. – С. 163–167.
3. Губарев В. К. Довідник школяра і студента. Всесвітня історія. – Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 496 с. – С. 186–188.
4. Морозова Н. М. Всесвітня історія. 8 клас. Готові дидактичні набори / Н. М. Морозова, Т. В. Михайлів. – Х. : Вид. група «Основа», 2008. – 175 [1] с. : табл. – (Б-ка журн. «Історія та правознавство». Вип. 4 (52)). – С. 121–125.
5. Середницька Г. В. Всесвітня історія. 8 клас : опорні конспекти. – К. : СПД ФО Сандул, 2008. – 304 с. – С. 180–184.